

THOMAS NILSSEN | OLE NILSSEN

LØTEN 2018

Plata du nå holder i handa er ei trekkspillplate med musikk fra Løten. Trygve Kjeverud, Ottar Nysveen, Peder Talbak og Ole Langmoen er noen av våre musikalske idol. De har hver for seg og sammen spilt trekkspill i Løten i nesten 100 år, og har skapt det som i dag er en del av folke-musikktradisjonen i bygda vår.

Vi to er onkel og nevø, og har arbeidet med, og blitt glad i denne musikken gjennom mange år. Soloformatet er nakent – til tider ubehagelig nakent, men gir samtidig rom for å leke seg og uttrykke musikken slik vi personlig har lært og tolket den. Dette er en hyllest til de gamle trekkspellerne fra hjembygda vår, og til den musikken vi liker aller best.

Thomas og Ole

MASURKA ETTER PEDER TALBAK

(THOMAS)

Peder Talbak (1887–1967) fra Østrea i Løten var en svært aktiv trekkspeller i Løten på starten av 1900-tallet, så aktiv at han i en lengre periode hadde musikken som levebrød. Han skal ha hatt en særegen, gammelmodig spillestil, og var kjent for å være en stødig dansespellmann. Denne masurkaen finnes i flere ulike former i Løten, og denne versjonen har Thomas lært etter Åge Holst (1916–2006) som vokste opp ved Klæpa gård. Han var sjøllært felespeller og hadde i ungdommen lært flere melodier av Peder Talbak.

REINLENDER ETTER TRYGVE KJEVERUD (OLE)

Trygve Kjeverud (1904–1992) har vært en sentral spellmann i Løten gjennom store deler av 1900-tallet. I starten spilte han en del sammen med Peder Talbak og overtok mange av hans faste spillejobber. Av trekkspillvirtuosen Hans Erichsen fra Oslo ble han karakterisert som den «beste viltspelleren» i landet.

MASURKA ETTER OLE LANGMOEN (OLE)

Trekkspelleren Ole Langmoen (1897–1980) fra Nordbygda hadde en karakteristisk måte å spille masurka på som kan minne om de gamle springdansene. Sammen med inspirasjon fra de store trekkspellerne tidlig på 1900-tallet har musikken hans fått en helt spesiell karakter. Denne masurkaen er et godt eksempel på allsidigheten i Langmoens repertoar. Slåtten har han henta fra Gudbrandsdalen og den har navnet «Sus i Sjoli'n», komponert av Ola Flaten (1911–1998) fra Vågå.

VALS ETTER NILS ØIE (THOMAS)

Nils Øie (1892–1977) ble født i Vestre Skogbygd i Løten, men flyttet tidlig til Åsvang i Romedal. Han lærte å spille durspell i Skogbygda og var en mye brukt dansespellmann i ungdommen.

REINLENDER AV SEVERIN JEVNAGER, ETTER OLE LANGMOEN (OLE)

Denne reinlenderen har Ole lært etter opptak med Ole Langmoen. Slåtten er komponert av elverumsokningen Severin Jevnager (1869–1928). Reinlenderen har også festet seg i tradisjonen i Rørøsområdet, og historien skal ha det til at Langmoen en gang møtte Nille Henningsgård (1901–1993) fra Brekken som var ei navngjeten «trallerske». Hun lærte reinlenderen av Ole Langmoen, og tok den med seg hjem til sine trakter.

MASURKA ETTER HERMAN MO (OLE)

Hermann Mo (1848–1922), «Hermann Spellmann», bodde i Løten Vestbygd og spilte fele. Sønnen Emil og barnebarnet Martin Hermansen som begge var felespellerne spilte en del sammen med Trygve Kjeverud, og det er etter opptak av han Ole har lært denne masurkaen.

MASURKA ETTER MATHEA STØRE

(THOMAS)

Denne typiske Løten-masurkaen har Thomas lært etter et opptak med trekkspelleren Ottar Nysveen (1914–1987) fra Østrea. Han var sjøllært og en aktiv dansespellmann i årene før krigen, og spilte noe sammen med bl.a. felespelleren Daniel Sveen (1912–2000). Ottar Nysveen var bestevenn med Ottar Støre, og lærte denne masurkaen av hans mor Mathea Støre (1869–1962) som også bodde i Østrea. Mathea hadde ord på seg for å være svært musikalsk og hun «sang støtt».

«MIN SISTE VALS» AV OLUF MELVOLD, ETTER OLE LANGMOEN (OLE)

Ole Langmoen spilte alt fra masurka, til tango, marsjer og sjess og hadde alltid en liten vri på slåttene sine. Oluf Melvold (1843–1897) fra Åmot har komponert denne valsen som det siste han gjorde, og Ole har lært den etter opptak med Ole Langmoen.

POLKA ETTER PEDER TALBAK

(THOMAS)

I tillegg til å være en dyktig og ettertraktet trekkspeller var Peder Talbak en viden kjent historieforteller. Bl.a. skrev han ned historien om halshuggingen av Kristoffer Nilsen Svartbækken i Løten i 1876. Peder og broren Jørgen var også overbevist om at mestertyven Ole Høiland hadde gravd ned en sølvskatt på Vensætra i Løten, og de tilbragte mange timer på leting etter Høilands sølvdaler – uten resultat.

MASURKA ETTER OLIVER KNASHAUG

(THOMAS)

I Nordbygda i Løten var det i en periode først på 1900-tallet mange spellmenn som bodde i nærheten av Heimdalkrysset på Jønsrud. Her bodde trekkspelleren Ole Langmoen, felespelleren Hans Kirkeby (f. 1880) fra Vang og Gustav Knashaug (1881–1962) fra Risberget i Elverum. Dette var et rikt musikkmiljø, der det var mye spilling og moro. «Det var artig å være med de gamle karene helt til de begynte å diskutere politikk. Da tok jeg sykkelen og reiste hjem», fortalte Daniel Sveen. Denne masurkaen har Thomas lært etter et opptak av Gustav Knshaugs sønn Oliver (1905–1981) som spilte trekkspill. Melodien hadde han etter sin far, som kanskje hadde den etter Ole Langmoen, da vi vet at også han brukte denne masurkaen.

REINLENDER ETTER LUDVIG ANDERSEN (OLE)

Denne reinlenderen har Ole lært etter et opptak av Fredrik Olafsen (1915–1989) fra Hjellum i Hamar. Fredrik spilte torader og trekkspill, og sammen med broren Alfred (1918–2002) er de en av de rikeste kildene til tradisjonsmusikk fra Hedmarken. Fredrik hadde lært denne reinlenderen av Ludvig Andersen (1895–1968) som han hadde møtt på Løten pleiehjem. Vi vet ikke så mye om Ludvig annet enn at han var sveiser på garden Besseby i Løten.

HAMBO ETTER MATHEA STØRE (THOMAS)

Denne melodien er lært i form etter Ottar Nysveen. Ottar mente den måtte være svensk og at det var en hambo; «en høre det på slengen» sa han. En variant av denne melodien har vi også etter Daniel Sveen, og han benevnte den som en springdans og spilte den konsekvent med kort treer.

REINLENDER ETTER KARLOT BRONKEBAKKEN (THOMAS)

I Skogbygda i Løten har det vært svært mange spellmenn i årene før og etter forrige århundreskiftet. Rundt Bronkebakken i Østre Skogbygd var det spellmenn i flere generasjoner, og Thomas har lært denne reinlenderen etter et opptak med Kåre Bronkebakken (1909–1987). Kåre, som spilte både fele og trekkspill, hadde i sin tur lært melodien etter sin far Karlot Bronkebakken (1862–1957).

POLKA ETTER OLE LANGMOEN (OLE)

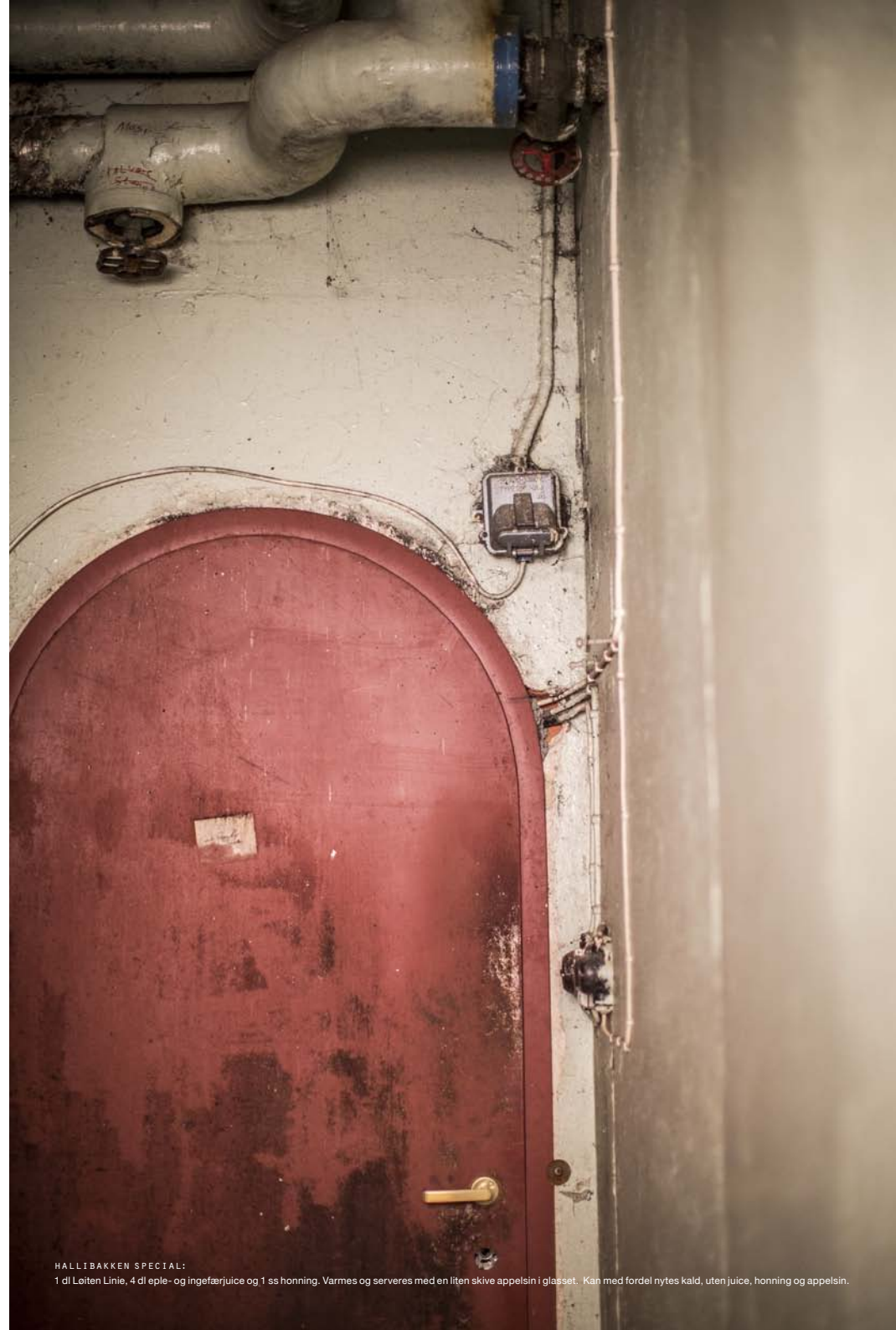
Ole Langmoen var interessert i den gamle musikken og gjorde flere opptak, skrev ned og samlet på noter. Denne polkaen har Ole funnet i notesamlinga til Langmoen. Den skal visstnok være etter Even Åshagen, «Åshagagutten», fra Vallset. Han levde midt på 1800-tallet og kom fra fattige kår. Men han var en svært dyktig felespiller, så dyktig at han fikk skryt av selveste Anders Sørensen (1821–1896) fra nabobygda Romedal: «Herregud hvor godt den manden spiller». Det var ord med tyngde fra den kanten. Sørensen var ikke kjent for å strø rundt seg med komplimenter. En god polka er det i allfall.

MASURKA ETTER OLE LANGMOEN (OLE)

I forbindelse med teaterforestillingen «God Lautin» i 2000 skrev Tor Karseth tekster på noen tradisjonsmelodier fra Løten. Denne masurkaen ble til «Løtensokning, hør det syng» og har blitt spilt og sunget av korps og kor i Løten i mange år. Ole Langmoen spilte mye sammen med Daniel Sveen, og denne forma har Thomas lært av Daniel.

«LØTENMASURKA» AV ERLAND GRANLI (THOMAS)

Erland Granli (1912–1974) spilte fele og ble beskrevet som en svært begavet felespiller. Sammen med broren Trygve Granli (1906–1996) og Trygve Kjefferud, begge på trekkspill, spilte de sammen i «Granlis Trio» i mange år. Erland komponerte flere melodier som trioen spilte, og denne masurkaen er en av dem. Ofte kom han med nye komposisjoner rett før de skulle spille, men med to erfarne trekkspillere gikk det som regel bra. Thomas har lært melodien etter et opptak med Trygve Granli på trekkspill.

Løtensokning – hør det syng gjennom bygda i lund og lier,
over gras og tyttbærlyng stryk minner i fra ælle tider.
Løtensokning – hør det læt fra hår stue fra gard og grender.
Om du smile om du græt så kom hau at du er blænt venner.

Tor Karseth

OM MUSIKKTRADISJONENE I LØTEN

Musikktradisjonen i Løten er mangfoldig. Med flatbygdene i sør og vest og de dype skogene i øst har Løten fått impulser fra mange kanter. Storbøndene på Hedmarken har tatt etter siste mote fra Kristiania, mens skogsarbeiderne har vært i Østerdalen på tømmerhogging og fått impulser derfra. Som andre steder på Østlandet var fela lenge det rådende instrumentet, og vi har skriftlige beretninger om felespill i Løten fra tidlig på 1700-tallet. Med påvirkning fra mer sentrale strøk kom durspillet og senere det kromatiske trekkspillet til å dominere tradisjonsmusikken fra tida rundt 1900.

Trekkspillere har det vært mange av i bygda – mange også svært dyktige. Noen så populære at de hadde musikken som eneste inntektskilde. Disse trekkspillerne hadde et repertoar som var påvirket både fra Østerdalen, Gudbrandsdalen og Hedmarken. Ole Langmoen (1887–1980) er en av de rikeste kildene til trekkspillmusikk i Løten, og hans tradisjon innehar både polsdanser fra Finnskogen, komposisjoner av Mozart og gamle valser etter Loms-Jakob – han spilte det folk ville ha. Samtidig hadde han en alderdommelig og særegen spillestil.

«Å, det er da mæssom masurka'n som gjeld da» – er ei strofe vi har hørt mange ganger. Masurkaen har vært, og er fremdeles svært populær i Løten. Masurkaens popularitet er nok noe av grunnen til at det er få spor etter den gamle springdansen. Men trekkspillerne hadde ikke glemt stilen og rytmen i springdansen. Både Ole Langmoen og Ottar Nysveen spilte masurka med tydelig springdanspreg. Samtidig brukte de en spilleteknikk med mye «dobbelstrok» og flerstemmighet, tydelig inspirert fra feletradisjonen i bygda. I tradisjonsmaterialet fra Løten er masurkaen i absolutt flertall, noe som også måtte gjøre seg gjeldene på denne plata. Vi har også forsøkt å formidle de ulike måtene masurkaen har blitt fremført på, påvirket av opphav, alder, rytmikk og melodi.

Peder Talbak

Ole Langmoen

Nils Øye

OLE :

Ole het han, og gråt da han ble døpt. Jeg vet det. Det var jeg som bar han. Ole har aldri blitt ristet så mye på så kort tid, hverken før eller siden. Det er jeg helt sikker på. Ole gråt ustanselig fra vi gikk inn i kirka til vi gikk ut igjen. Men det var ett unntak; han gråt ikke da orgelet spilte og musikken ga gjenlyd i kirkeveggene. Da lå han stille som bare det, på onkels fang, med store øyne og stirret rundt seg i det store rommet.

Ole er genuin. Ole er grundig. Ole er gjennomført. Ole har siden han lærte å spille trekkspill som 14-åring vært opptatt av musikktradisjonene fra Løten. For meg som er så glad i denne musikken, har det betydd ekstra mye at også Ole trykker løtentradisjonen til sitt bryst, og bruker musikken aktivt både som dansespelemann, konsertmusiker og på plateutgivelser. For Ole er det en selvfølge å spille musikk etter Ole Langmoen eller Mindor Søsveen, likeså gjerne som nye komposisjoner av Wolfgang Plagge og Henning Sommerro – eller Alf Prøysen for den saks skyld. Gjennom sin utdanning ved Norges Musikkhøgskole og sin utøvelse som profesjonell musiker har Ole løftet tradisjonsmusikken fra Løten et langt steg opp på den musikalske stjernehimmelen. Som gudfar, onkel og spelemannskamerat er det ekstra stas for meg å gi ut plate sammen med Ole; lite ante jeg om det, da gutten var blitt bløt i håret, dåpen over og gråten endelig stilnet.

Thomas

THOMAS :

Thomas vokste opp i en familie der tradisjoner og historiske linjer var og er høyt verdsatt. Enten det er jakt, fiske, politikk eller musikk, så er familien Nilssen sin historie bevisst. Thomas har tatt historiene med seg inn i sitt virke som kulturarbeider – ja, det er virkelig kulturarbeider han er. Onkel har spilt i ei lang rekke ensembler og jobba innenfor flere sjangere; som klarinettist, orkesterleder, vokalist, dirigent og ikke minst som trekkspeller. Enten det er korpsdireksjon, korsang, prøysenviser, rørosmartnan, folkemusikk, dans eller samfunnsfagtimer på 9. trinn, så står det historiske som et viktig bakteppe for arbeidet.

Onkel har siden jeg var liten gutt vært ett av mine største forbilder. Han er ekstremt tro mot sin egen lokalt forankra og karakteristiske spillestil, og viser kildene fra Løten enorm respekt. Han skal ha all ære for at kunnskapen om folkemusikk-materiale fra Løten er videreført og satt på kartet – både med tekster, historier, bilder og ikke minst musikken sjøl. Det er stor stas å få lov til å lage plate sammen med selveste onkel Thomas!

Ole

The album you're holding in your hand is an accordion album with music from Løten. Trygve Kjevevud, Ottar Nysveen, Peder Talbak and Ole Langmoen are some of our musical idols. Individually and together they have played the accordion in Løten for almost 100 years, and they have created what is today an integral part of the folk music tradition in our village.

We are an uncle and a nephew who have worked with and grown fond of this music through many years. The solo format is naked – at times uncomfortably so – but at the same time it provides room for playfulness and for expressing the music as we've personally learned and interpreted it. This is an homage to the old accordionists of our home village, and to the music we hold dearest.

Thomas and Ole

The music tradition in Løten is multi-faceted. With farming villages in the south and west, and deep forests in the east, Løten has been influenced on many levels. The big farmers of Hedmarken have adopted the latest fashions from Kristiania (i.e. Oslo), while the lumberjacks have gone up to Østerdalen for timber, and have gained impulses from there. Like in other areas in the east of Norway the fiddle was the dominant instrument for a long time, and we have written records of fiddling in Løten from the early 1700s. With the influence from more central areas the diatonic accordion, and later the chromatic accordion, began to dominate the traditional music from around 1900.

There have been many accordionists in the village – many of them highly skilled. Some of them reached enough popularity to have the music as their sole source of income. These accordionists had a repertoire that was influenced by both Østerdalen, Gudbrandsdalen and Hedmarken. Ole Langmoen (1887–1980) is one of the richest sources of accordion music in Løten, and his tradition contains both “pols”-dances from the Finnskogen area, Mozart compositions, and old waltzes by Loms-Jakob – he played what the people wanted. At the same time he possessed an archaic and distinguishable style of playing.

“Å, det er da mæssom masurka'n som gjeld da” (“Oh, it's the mazurka that gets me going”) – is a phrase we've heard many times. The mazurka has been, and still is,

very popular in Løten. Its popularity is probably one of the reasons that few traces of the old running dance (“springdans”) remains. But the accordionist had not forgotten the style and rhythm of it, and both Ole Langmoen and Ottar Nysveen played the mazurka with a clear running dance-touch. At the same time they employed a playing technique with a lot of “double strokes” and multivocality, clearly influenced by the fiddle tradition of the area. In the traditional material from Løten the mazurka is predominant in numbers, something that had to be reflected on this album. We have also tried to convey the different ways in which the mazurka has been performed, influenced by origin, age, rhythm and melody.

O L E :

Ole was his name, and he cried as he was baptized. I know. I was the one who carried him. Ole has never been shaken as much in such a short time, neither before nor after, of that I'm certain. Ole cried without stop from the moment we entered the church until we were back outside. But there was one exception: He did not cry when the organ played and the music reverberated from the church walls. He then lay still as can be, in his uncle's lap, surveying the room with big eyes.

Ole is genuine. Ole is thorough. Ole follows through. Since he learned to play the accordion at age 14, Ole has had a profound interest in the music traditions of Løten. As I care so much about this music, it means extra much to me that Ole also keeps the Løten tradition close at heart, and that he uses the music actively as both a dance musician, concert musician, and in album recordings. It is natural for Ole to play music left by Ole Langmoen or Mindor Søsveen, just as well as new compositions by Wolfgang Plagge and Henning Sommerro – or Alf Prøysen, for that matter. Through his education at the Norwegian College of Music and his life as a professional musician Ole has lifted the traditional music of Løten several steps on the musical ladder to heaven. As his godfather, uncle and playing buddy it is an extra privilege for me to record an album with Ole: Little did I know of this, as the boy got his hair wet, the baptism ended, and the crying finally silenced.

Thomas

T H O M A S :

Thomas grew up in a family where traditions and historical lines both were and are highly valued. Be it hunting, fishing, politics or music, the Nilssen family are always conscious of their history. Thomas have taken these stories with him in his life as a cultural worker – yes, he truly is a cultural worker. My uncle has played in a long array of ensembles and worked in many genres: as a clarinet player, orchestra leader, singer, conductor and obviously as an accordionist. Whether he is choir singing, conducting a brass band, singing Prøysen-songs, participating in the Røros fair, performing folk music or dance, or even teaching social studies for 9th graders, he always carries the historical aspect as an important backdrop for his work.

Ever since I was a little boy my uncle has been one of my biggest idols. He is extremely faithful to his own, locally grounded and characteristic, style of playing, and he shows the Løten sources the utmost respect. He is due great credit for maintaining the knowledge of folk music material from Løten, and for putting it on the map – both through texts, stories, pictures, and through the music itself. It is a great honour for me to be able to record an album with uncle Thomas himself.

Ole

- 1: MASURKA ETTER PEDER TALBAK 2:07
- 2: REINLENDER ETTER TRYGVE KJEVERUD 2:42
- 3: MASURKA ETTER OLE LANGMOEN 2:46
- 4: VALS ETTER NILS ØIE 2:28
- 5: REINLENDER AV SEVERIN JEYNAGER, ETTER OLE LANGMOEN 2:31
- 6: MASURKA ETTER HERMAN MO 2:47
- 7: MASURKA ETTER MATHEA STØRE 2:14
- 8: «MIN SISTE VALS» AV OLUF MELVOLD, ETTER OLE LANGMOEN 3:40
- 9: POLKA ETTER PEDER TALBAK 2:30
- 10: MASURKA ETTER OLIVER KNASHAUG 2:04
- 11: REINLENDER ETTER LUDVIG ANDERSEN 2:35
- 12: HAMBO ETTER MATHEA STØRE 1:54
- 13: REINLENDER ETTER KARLOT BRONKEBAKKEN 2:23
- 14: POLKA ETTER OLE LANGMOEN 1:47
- 15: MASURKA ETTER OLE LANGMOEN 2:57
- 16: «LØTENMASURKA» AV ERLAND GRANLI 3:27

Thanks to: Tor Magne Hallibakken, Jonas Jeremiassen Tomter, Gotmar Rustad, Øivind Stengrundet, Steinar Odde and Loten Historielag.

This production has received financial support from Loten Kommune, Loten Historielag, Fond for utøvende kunstnere, Rådet for folkemusikk og folkedans and Hedmark Folkemusikklag.

The following instruments were used on this recording: Pignini Master58, Castagnari King, Zero Zette B16C and Henschien Major.

Recorded, mixed and mastered at Hallibakken Lydproduksjon April 2018

Graphic design: Eva Karlsson Photography: Jonas Jeremiassen Tomter English translation: Øivind Stengrundet

mail@olenilssen.com
nilssen.thomas@gmail.com